

Konvencija o pravima djeteta

Distr.: Opšta
1. oktobar 2010. godine
Ranije poslata neredigovana
verzija
Original: Engleski

Fakultativni protokol o prodaji djece

Komitet za prava djeteta

55. sjednica

13. septembar – 1. oktobar 2010. godine

Razmatranje izvještaja koji podnose Države članice u skladu sa članom 12, stav 1. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta koji se odnosi na prodaju djece, dječju prostituciji i dječju pornografiju

Zaključna razmatranja: Bosna i Hercegovina

1. Komitet je razmatrao inicijalni izvještaj Bosne i Hercegovine (CRC/C/OPSC/BIH/1) na 1554. sjednici (vidjeti CRC/C/SR.1554), održanoj 16. septembra 2010. godine i usvojio na 1583. sjednici održanoj 1. oktobra 2010. godine slijedeća zaključna razmatranja.

Uvod

2. Komitet pozdravlja podnošenje inicijalnog izvještaja Države članice i pisane odgovore na listu pitanja (CRC/C/OPSC/BIH/Q/Add.1, 2010). Komitet visoko cijeni iskren i konstruktivan dijalog sa inter-resornom delegacijom.

3. Komitet podsjeća Državu članicu da ova zaključna razmatranja treba čitati zajedno sa zaključnim razmatranjima usvojenim u vezi sa inicijalnim izvještajem Države članice podnesenim u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta (CRC/C/15/Add.260, 2005) i inicijalnim izvještajem podnesenim na temelju Fakultativnog protokola o uključivanju djece u oružane sukobe (CRC/C/OPAC/BIH/CO/1, 2010).

I Opšta zapažanja

A. Pozitivni aspekti

4. Komitet pozdravlja različite mjere u područjima relevantnim za provođenje Fakultativnog protokola, a posebno:

(a) povlačenje rezerve Države članice koju je dala prema članu 9, stav 1) Konvencije;

(b) usvajanje trećeg državnog Akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija u Bosni i Hercegovini 2008-2012;

(c) usvajanje Akcionog plana za unapređenje sistema zaštite na području dječje pornografije i drugih oblika seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece putem Interneta i komunikacijskih tehnologija u Bosni i Hercegovini 2010-2012 i

(d) usvajanje Državne strategije za borbu protiv nasilja nad djecom 2007-2010.

5. Osim toga, Komitet pozdravlja pristupanje ili ratifikacije sledećih međunarodnih ili regionalnih dokumenata:

(a) Međunarodne konvencije o pravima lica sa invaliditetom i njenog Fakultativnog protokola, 12. marta 2010. godine, i

(b) Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, Konvencije o kibernetičkom kriminalu i njenog Dodatnog protokola i Konvencije protiv trgovine ljudima Vijeća Evrope, 25. aprila 2005. godine, 19. maja 2006. godine, odnosno 11. januara 2008. godine.

II Podaci

6. Komitet konstatuje da su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice i državni koordinator za sprečavanje trgovine ljudima i ilegalne imigracije prikupili određene podatke o djeci žrtvama trgovine ljudima, te da Ministarstvo planira uspostaviti bazu podataka za praćenje provođenja Konvencije i njenog Fakultativnog protokola. Komitet je ipak i dalje zabrinut da se podaci ne prikupljaju sistematično o svim krivičnim djelima iz Fakultativnog protokola u oba entiteta te Države članice, kao i u Brčko Distriktu, i da je ograničen kapacitet Države članice, uključujući i Agenciju za statistiku Bosne i Hercegovine, za prikupljanje podataka o djeci uopšteno, i posebno o usvajanju djece.

7. Komitet Državi članici preporučuje da dalje razvija i centralizuje svoje mehanizme za sistematično prikupljanje podataka u svim područjima koja se tiču provođenja Fakultativnog protokola, uključujući uspostavu baza podataka u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice za praćenje provođenja Konvencije i Fakultativnog protokola. Komitet Državi članici preporučuje da napravi koordinirani sistem za sveobuhvatno prikupljanje podataka - razvrstanih, između ostalog, po dobi, polu, geografskom položaju i društveno-ekonomskom položaju - koji pokrivaju sve osobe mlađe od 18 godina. Osim toga, Komitet ponavlja svoju preporuku (CRC/C/15/Add.260 (2005), stav. 19) da Država članica provede popis stanovništva.

III Opšte mjere za provođenje

Zakonodavstvo

8. Iako pozdravlja napore za integraciju različitih aspekata Fakultativnog protokola u zakonodavstvo Države članice, Komitet je zabrinut da su usmjereni gotovo isključivo na trgovinu djecom, zanemarujući specifična krivična djela iz Fakultativnog protokola, odnosno prodaju djece, dječiju prostituciju i dječju pornografiju.

9. Komitet podsjeća da Država članice svojim zakonodavstvom mora ispuniti svoju obavezu u odnosu na prodaju djece, koncept, koji nije identičan trgovini ljudima, kako bi se na odgovarajući način provele odredbe sadržane u Fakultativnom protokolu.

Državni plan djelovanja

10. Iako konstatuje usvajanje niza politika, strategija i planova, uključujući donošenje Akcionog plana za zaštitu djece od dječje pornografije 2010-2012, Komitet žali što ovaj posljednji ne ukazuje na troškove predviđenih aktivnosti i da dodatna sredstva zavise od donatorske podrške. Komitet je dalje zabrinut da ne postoji sveobuhvatan plan ili politika koji bi posebno rješavali sva pitanja koja su obuhvaćena Fakultativnim protokolom.

11. Komitet preporučuje da Država članica izradi državni plan djelovanja usmjeren na rješavanje svih pitanja posebno onih koja su obuhvaćena Fakultativnim protokolom i da osigura odgovarajuće ljudske i finansijske resurse za njegovo provođenje. Pri tome, Država članica treba obratiti posebnu pažnju na primjenu svih odredaba Fakultativnog protokola, uzimajući u obzir Deklaraciju i Agendu za djelovanje i globalnu posvećenost koje su usvojene na prvom, drugom i trećem Svjetskom kongresu protiv komercijalnog seksualnog iskorištavanja djece, održanom u Stockholmu, Yokohami i Rio de Janeiru 1996, 2001. odnosno 2008. godine.

Koordinacija i evaluacija

12. Iako konstatuje uspostavu državnog koordinatora za sprečavanje trgovine ljudima i ilegalne imigracije i Radne grupe za koordinaciju tih aktivnosti na državnom i entitetskim nivoima, Komitet je zabrinut zbog slabe koordinacije struktura koje su nadležne za provođenje Fakultativnog protokola na državnom i entitetskim nivoima. Komitet je posebno zabrinut da je Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine, koje je uspostavljeno u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, kao koordinacijsko i savjetodavno tijelo o pravima djeteta, de facto prestalo postojati 2007. godine. Pozdravljajući plan Ministarstva da se uspostavi Sektor za ljudska prava djece, Komitet ostaje i dalje zabrinut da nema određenog državnog tijela koje trenutno ima mandat da koordinira, prati i ocjenjuje uživanje dječjih prava u opštem smislu.

13. Komitet preporučuje da Država članica odmah preduzme mjere kako bi aktivirala Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine i da uspostavi Sektor za ljudska prava djece u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Dalje preporučuje da Država članica razmotri mogućnost da Vijeće za djecu ili novi Sektor za ljudska prava djece, ili neko drugo odgovarajuće tijelo, budu zaduženi za koordinaciju i ocjenu provođenja Konvencije i ova dva Fakultativne protokola i da mu pruži kadrovska, tehnička i finansijska sredstva i ovlaštenja u okviru Vlade za efikasno provođenje svog mandata.

Širenje znanja i podizanje svijesti

14. Komitet, iako konstatuje aktivnosti podizanju svijesti koje se provode u školama, posebno aktivnosti nevladinih organizacija, ipak ostaje zabrinut zbog niskog nivoa svijesti djece i njihovih porodica o preventivnim mjerama protiv krivičnih djela iz Fakultativnog protokola i njihovim štetnim učincima. Komitet je, dalje, zabrinut zbog informacija iz izvještaja Države članice da mediji povremeno pogrešno predstavljaju slučajeve trgovine ljudima što doprinosi stvaranju stereotipa o određenim grupama u Državi članici za koje su smatra da su sklonije da se upuste u prodaju djece od ostalih grupa.

15. Komitet Državi članici preporučuje da izradi, u bliskoj saradnji sa zajednicom, a posebno djecom i djecom koja su žrtve, informacione i obrazovne programe i dugoročne kampanje za podizanje svijesti o preventivnim mjerama protiv prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije i njihovim štetnim učincima. Osim toga, Komitet preporučuje da Država članica širi znanje o Fakultativnom protokolu među svim relevantnim profesionalnim grupama, posebno pripadnicima policije, sudijama, tužiocima, predstavnicima medija i socijalnim radnicima.

Edukacija

16. Komitet pozdravlja specijalizovane edukacije koje služe podizanju svijesti o trgovini ljudima za pripadnike bosansko-hercegovačkih oružanih snaga prije njihovog angažovanja u međunarodnim mirovnim misijama, te da je Fakultativni protokol uključen u edukacije koje provode Centar za obuku sudija i tužilaca i državni koordinator za sprečavanje trgovine ljudima. Komitet je ipak zabrinut da profesionalne grupe koje rade sa djecom i za djecu, uključujući pripadnike policije, socijalne radnike, sudije i tužioce, i pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) nemaju odgovarajuće obuke posebno ciljane na odredbe Fakultativnog protokola.

17. Komitet Državi članici preporučuje da dodijeli odgovarajuće resurse namijenjene za izradu programa i materijala za obuku na svim područjima obuhvaćenim Fakultativnim protokolom i da osigura da takve edukacije uključe sve relevantne profesionalne grupe, posebno službenike za provođenje zakona o imigrantima, i pripadnike SIPA-e, sudije i tužioce, socijalne radnike, kao i pripadnike Oružanih snaga Evropske unije (EUFOR) koji su trenutno prisutni u Bosni i Hercegovini.

Dodjeljivanje sredstava

18. Komitet, iako konstatuje teškoće pri osiguravanju sredstva za aktivnosti koje su relevantne za provođenje Fakultativnog protokola, žali što:

(a) Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) i Kancelarija Interpola u Sarajevu nemaju dovoljno kadrovskih, tehničkih i finansijskih sredstava za efikasno sprečavanje i istraživanje krivičnih djela počinjenih uz korištenje novih tehnologija uključujući i Internet; i

(b) centri za socijalni rad i druge institucije u čijoj nadležnosti je provođenje aktivnosti za prevenciju i zaštitu djece nemaju dovoljno kadrovskih, tehničkih i finansijskih sredstava kako bi odradili navedno.

19. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve moguće mjere kako bi se osiguralo da dodijeljena sredstva budu dovoljna za provođenje Fakultativnog protokola. Konkretno, agencijama za provođenje zakona i centrima za socijalni rad treba osigurati odgovarajuća kadrovska, tehnička i finansijska sredstva koja su potrebna za njihove aktivnosti.

Nezavisni nadzor

20. Komitet je zabrinut da proces spajanja institucija ombudsmena na entitetskom nivou u jedinstvenu instituciju Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine još uvijek nije završen i da nova organizacija i dalje ima odvojene entitetske institucije. Komitet nadalje izražava zabrinutost što se preklapaju mandati Sektora za zaštitu prava djeteta u okviru Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Ombudsmena za djecu Republike Srpske što može ometati jedinstveni pristup praćenju provođenja Konvencije i Fakultativnog protokola.

21. Komitet preporučuje Državi članici da intenzivira napore na konsolidaciji Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i da osigura jedinstven pristup zaštiti i promovisanju ljudskih prava, te, posebno, Konvencije i Fakultativnog protokola.

IV Sprečavanje prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije (čl. 9, stavovi 1. i 2.)

Donesene mjere za sprečavanje djela koja su zabranjena na temelju Protokola

22. Komitet, pozdravljajući mjere usmjerene na sprečavanje krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, ipak žali da su mjere koje su usvojene do sada prvenstveno bile usmjerene na krivična djela trgovine ljudima, dok ciljne preventivne mjere, posebno protiv prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije, ostaju ograničene. Komitet je posebno zabrinut zbog povećanja domaće trgovine djecom koja može uključivati

prodaju djece i može dovesti do dječje prostitucije i dječje pornografije. Komitet je nadalje zabrinut zbog slabe sposobnosti Države članica da prati usvajanja djece i žali, u tom pogledu, što Država članica još uvijek nije ratifikovala Hašku konvenciju br.33 o zaštiti djece i saradnji koja se tiče među-državnog usvajanja.

23. Komitet Državi članici preporučuje da:

(a) usvoji državni plan za sprečavanje prodaje djece, dječje pornografije i dječje prostitucije;

(b) osigura usklađene i koordinirane aktivnosti organa za provođenje zakona kako bi se spriječila i eliminisala domaća trgovina djecom i

(c) ojača mehanizme za praćenje usvajanja djece, i da ratifikuje Hašku konvenciju br. 33 o zaštiti djece i saradnji koja se tiče među-državnog usvajanja.

24. Poštivajući usvajanje različitih planova i strategija za poboljšanje socijalne inkluzije djece, posebno romske djece, Komitet izražava žaljenje što su romska djeca, djeca koja žive na ulici, djeca s invaliditetom, djeca koja su uključena u organizovano prosjačenje, te djeca koja nisu upisana u matične knjige rođenih i dalje ugrožena krivičnim djelima iz Fakultativnog protokola.

25. Komitet podstiče Državu članicu da jača sistematične mjera prevencije, usmjerene prema djeci koja su posebno ugrožena ili rizična, kako bi ih zaštitili od krivičnih djela iz Fakultativnog protokola. Osim toga, Komitet preporučuje da Država članica uskladi državno i entitetsko zakonodavstvo koje se odnosi na upis u matične knjige i da odmah preduzme djelotvorne mjere kako bi se osigurao upis sve djece po rođenju.

V. Zabrana prodaje djece, dječje pornografije i dječje prostitucije i pitanja u vezi sa njima (član 3, član 4, stavovi 2 i 3 i članovi 5, 6 i 7)

Postojeći krivični zakoni i propisi

26. Komitet je zabrinut da Krivični zakoni na državnom i entitetskim nivoima u potpunosti ne sadrže sva krivična djela iz Fakultativnog protokola i nisu usklađeni u odnosu na zabranu i propisivanje tih krivičnih djela i zapriječene kazne. Komitet je posebno zabrinut da angažovanje djeteta u prisilnom radu i iznuđivanje pristanka na usvajanje djeteta nisu obuhvaćena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine kao krivična djela.

27. Komitet podstiče Državu članicu da izmijeni i dopuni svoje zakonodavstvo kako bi se osiguralo da se krivična djela iz Fakultativnog protokola u potpunosti unesu i usklade u krivičnim zakonima na nivou države, entiteta i Brčko Distrikta. Država članica posebno treba da krivičnim djelom proglasi:

(a) prodaju djece nuđenjem, isporukom ili primanjem, bilo kojim sredstvima, u svrhu seksualnog iskorištavanja, prenos organa djeteta radi ostvarivanja zarade, ili angažovanje djeteta u prisilnom radu ili iznuđivanje pristanka na usvajanje djeteta, kao i posredovanje u usvajanju djeteta u suprotnosti sa važećim zakonom o usvajanju;

(b) nuđenje, dobijanje, nabavljanje i davanje djeteta za dječju prostituciju;

(c) izradu, distribuciju, širenje, uvoz, izvoz, nuđenje, prodaju ili posjedovanje dječje pornografije;

(d) pokušaj da se počini bilo koje od ovih djela i saučesništvo ili sudjelovanje u bilo kojem od ovih djela, te

(e) proizvodnju i širenje materijala koji oglašavaju bilo koje od ovih djela.

28. Komitet ponavlja svoju zabrinutost koju je izrazio nakon razmatranja inicijalnog izvještaja Države članice o primjeni Konvencije (CRC/C/15/Add.260, 2005, par. 71, 72) zbog vrlo malog broja istraga i gonjenja počinitelja, uključujući i javne službenike, policajce i radnike privatnih bezbjednosnih kompanija.

29. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da se krivična djela istražuju, te da navodni počinitelji budu uredno gonjeni i kažnjeni kako bi se smanjila nekažnjivost.

Nadležnost i izručenja

30. Komitet, iako pozdravlja činjenicu da Država članica može imati nadležnost nad krivičnim djelima koja su u inostranstvu počinjena protiv njenih državljana ili su ih oni počinili, ipak žali što krivično zakonodavstvo ne dopušta vanteritorijalnu nadležnost za sve slučajeve navedene u članu 4, stav 2. Fakultativnog protokola. Nadalje, Komitet je zabrinut da vanteritorijalna nadležnost podliježe kriterijumu dvostrukog kriminaliteta.

31. Komitet preporučuje da Država članica preduzme korake kako bi osigurala da joj se domaćim zakonodavstvom omogući da uspostavi i ostvari vanteritorijalnu nadležnost nad krivičnim djelima iz Fakultativnog protokola i preporučuje uspostavljanje vanteritorijalne nadležnosti nad krivičnim djelima iz Fakultativnog protokola bez kriterijuma dvostrukog kriminaliteta. Komitet preporučuje da Država članica Fakultativni protokol smatra pravnom osnovom za izručenje, bez uslova postojanja bilateralnog ugovora.

Oduzeta i privremeno oduzeta imovina

32. Iako konstatuje da Krivični zakon Bosne i Hercegovine predviđa oduzimanje imovine korištene za počinjenje kao i koristi stečene krivičnim djelom, Komitet je zabrinut zbog primjene ovih postupaka u praksi, te da zakon nije izričito predvidio zatvaranje prostora.

33. Komitet preporučuje da Država članica osigura, putem usvajanja odgovarajućih zakona, privremeno oduzimanje i trajno oduzimanje materijala, imovine i druge robe koja se koristi za izvršenje ili pomaganje izvršenja nekog od krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, privremeno oduzimanje i trajno oduzimanje koristi nastale iz njih, i zatvaranje prostora koji su korišteni za počinjenje tih krivičnih djela, u skladu s članom 7. Fakultativnog protokola.

VI Zaštita prava djece žrtava (član 8. i član 9, stavovi 3. i 4.)

Mjere usvojene radi zaštite prava i interesa djece žrtava krivičnih djela koja su zabranjena Protokoom

34. Komitet pozdravlja usvajanje nekoliko mjera za zaštitu, uključujući zakonodavstvo koje omogućava žrtvama trgovine ljudima pristup postupku za dobijanje azila, izmjene i dopune Zakona o socijalnoj politici koji predviđaju da se djeca žrtve trgovine ljudima ne smatraju "vaspitno zanemarenom djecom", već žrtvama, izradu smjernica za socijalne radnike i policiju koji rade s djecom žrtvama. Komitet je, međutim, zabrinut da su ove mjere usmjerene prvenstveno na djecu žrtve trgovine ljudima, a ne žrtve krivičnih djela iz Fakultativnog protokola. Osim toga, Komitet je zabrinut da su postupci za identifikaciju djece žrtava ostali i dalje neadekvatni.

35. Komitet preporučuje da Država članica ojača mjere za zaštitu prava i interesa djece žrtava od svih krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, uključujući i kroz dalju izradu smjernica za zaštitu djece za socijalne radnike i službenike za provođenje zakona, i osiguranje obuke o tim smjernicama. Konkretno, postupak treba ojačati kako bi se osigurao veći proaktivni pristup identifikaciji djece žrtava koja su ugrožena krivičnim djelima iz Fakultativnog protokola, uključujući senzibiliziranje i razvoj djelotvornih partnerstava s roditeljima i porodicama djece žrtava.

Mjere zaštite krivično-pravnog sistema

36. Iako konstatuje da Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka Bosne i Hercegovine zahtijeva da se djeci automatski odobrava status ugroženih svjedoka, Komitet je zabrinut zbog nedostatka definicije statusa djeteta žrtve u zakonodavstvu, te što postupci nisu prilagođeni tako da se mogu prepoznati posebne potrebe djece žrtava i svjedoka. Komitet konstatuje usvajanje Zakona o zaštiti djece i maloljetnika u krivičnom postupku u Republici Srpskoj, ali žali što u Federaciji Bosne i Hercegovine još nije usvojen zakon koji ima isti učinak. Konstatujući, takođe, nacrt Zakona o pravu na besplatnu pravnu pomoć, koji pruža pravnu pomoć žrtvama trgovine ljudima, Komitet je ipak zabrinut da djeca žrtve mogu biti izloženi preprekama koje se pojavljuju u pristupu pravnoj pomoći.

37. Komitet preporučuje da Država članica, u skladu s članom 8. Fakultativnog protokola, usvoji odgovarajuće mjere za zaštitu prava i interesa djece žrtava i

svjedoka u svim fazama krivičnog postupka. Konkretno, Komitet preporučuje da Država članica:

(a) osigura da Federacija Bosne i Hercegovine i Distrikt Brčko donesu, bez odgađanja, Zakon o zaštiti djece i maloljetnika u krivičnom postupku i osigura da se taj zakon i isti takav zakon u Republici Srpskoj provode u praksi;

(b) osigura da državni i entitetski zakoni daju definiciju statusa djeteta žrtve;

(c) osigura odgovarajuće usluge podrške za djecu žrtve tokom sudskog postupka, uključujući i usvajanje nacrtu Zakona o pravu na besplatnu pravnu pomoć, te osigura dostupnost pravne pomoći, kao i pristup adekvatnim postupcima za traženje naknade štete od onih koji su pravno odgovorni;

(d) osigura da djeca žrtve krivičnih djela iz Fakultativnog protokola ne budu niti krivično gonjena niti kažnjena i da se preduzmu sve moguće mjere kako bi se izbjegla stigmatizacija i društvena marginalizacija te djece;

(e) razmotri mogućnost korištenja audio i video razgovora sa djecom u predmetima koji se odnose na prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju, te da ti razgovori moraju obavljati posebno obučeni policajci u prostorijama koje su prilagođene djeci, i

(f) da uzme u obzir Smjernice o pravosuđu u stvarima koja se tiču djece žrtava i svjedoka krivičnih djela (Rezolucija Ekonomsko-socijalnog vijeća 2005/20, aneks), u procesu realizacije gore-navedenih preporuka.

Oporavak i reintegracija žrtava

38. Komitet pozdravlja to što djeca koja su žrtve krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, mogu imati koristi od društvenih usluga i drugih aktivnosti zaštite koje preduzima Sektor za žrtve krivičnih djela u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, ali izražava žaljenje što je takva podrška prvenstveno reaktivna i ograničenog opsega zbog neadekvatnih resursa i ne primjenjuje pozitivnu društvenu diskriminaciju za dobrobit djece u situacijama kada su ugrožena.

39. Komitet preporučuje da Država članica osnuje jedinicu u okviru Sektora za žrtve krivičnih djela koja je posebno ovlaštena za pružanje pomoći i podrške djeci žrtvama krivičnih djela iz Fakultativnog protokola i da joj obezbijedi odgovarajuće kadrovske, tehničke i finansijske resurse. Komitet preporučuje da Država članica posebnu pažnju posveti, kroz pozitivnu društvenu diskriminaciju, potrebama djece u situacijama kada su ugrožena (stav 24).

40. Komitet je duboko zabrinut zbog nepostojanja državnih skloništa za djecu koja su identifikovana kao žrtve i što djeca žrtve nemaju pristup odgovarajućoj njezi i pomoći, uključujući skloništa kojima upravljaju međunarodne i nevladine organizacije. Komitet je

posebno zabrinut što vrtići, osnovani kako bi pružili utočište djeci koja su prisiljena na prosjačenja, ne dobivaju državno finansiranje.

41. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da se djeci koja su žrtve krivičnih djela iz Fakultativnog protokola osigura odgovarajuća pomoć, njihova potpuna socijalna reintegracija i puni fizički i psihički oporavak. Konkretno, Komitet podstiče Državu članicu da osigura nastavak rada skloništa koja su posebno određena za djecu žrtve, uključujući i obdaništa i domove za djecu koja su uključena u organizovana prosjačenja. Komitet Državi članici preporučuje da ove posljednje integriše među svoje programe zaštite djece.

Linija za pomoć

42. Komitet pozdravlja informaciju da je država članica obezbjedila dva telefona za djecu žrtve krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, jedan za trgovinu ljudima i jedan za dječju pornografiju i zloupotrebu interneta, te da je otvorila internet liniju za pomoć ("Sigurno dijete") kako bi se spriječila zloupotreba interneta.

43. Komitet preporučuje da Država članica odvoji dovoljno sredstava kako bi se osigurao kontinuitet i održivost tih usluga i da osigura da su one u potpunosti dostupne i da su s njima upoznata sva djeca. Komitet dalje preporučuje da Država članica provodi sistematične edukacije za osobe koje rade na pomenutim linijama za pomoć kako bi se spriječili slučajevi prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije i na njih efikasno reagovalo.

VII Međunarodna pomoć i saradnja

Multilateralni, regionalni i bilateralni sporazumi

44. Komitet pozdravlja usvajanje Zakona o međunarodnoj pomoći iz 2009. godine koji omogućava zajedničke istražne timove, te preporučuje da Država članica poveća napore na jačanju međunarodne saradnje, posebno bilateralnim sporazumima sa susjednim zemljama, kako bi se osigurala zaštita žrtava i sudsko gonjenje i kažnjavanje počinitelja.

45. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve odgovarajuće mjere za jačanje bilateralne, regionalne i međunarodne saradnje za poboljšanje sistema pronalaženja sa svojim Internet Protocol (IP) lokatorom kako bi se pratile IP adrese, domaće i web stranice počinitelja krivičnih djela iz Fakultativnog protokola, s ciljem da se koriste najtačnije baze podataka o lokacijama IP adresa. Komitet nadalje preporučuje da Država članica preduzme mjere kako bi se identifikovao Internet Service Provider (ISP) takvih web stranica s ciljem sprečavanja i borbe protiv dječje pornografije.

VIII Druge zakonske odredbe

46. Komitet preporučuje da Država članica ratifikuje Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Osim toga, Komitet preporučuje da Država članica ratifikuje Konvenciju Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja.

IX Nastavak rada i širenje znanja

Nastavak rada

47. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala puno provođenje ovih preporuka, između ostalog i tako što će ih dostaviti šefu države, Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Vrhovnom sudu oba entiteta, Parlamentarnoj skupštini (i Domu naroda i Zastupničkom domu), nadležnim ministarstvima i državnim, entitetskim, kantonalnim i lokalnim vlastima, kada je to primjenjivo, za odgovarajuće razmatranje i dalje postupanje.

Širenje zaključnih razmatranja

48. Komitet preporučuje da inicijalni izvještaj i pisani odgovori koje je podnijela Država članica i odnosne usvojene preporuke (zaključna razmatranja) budu dostupni široj javnosti, uključujući i putem interneta (ali ne isključivo), organizacijama građanskog društva, grupama mladih, stručnim grupama i djeci, kako bi došlo do debate i podigla svijest o Fakultativnom protokolu, njegovom provođenju i praćenju.

X Sledeći izvještaj

49. U skladu sa članom 12, stav 2. Komitet traži da Država članica uključi dodatne informacije o provođenju Fakultativnog protokola i zaključnih razmatranja u sledeći periodični izvještaj koji se podnosi u skladu s članom 44. Konvencije o pravima djeteta.